

Notitie

Contactpersoon

Datum

24 december 2025

Kenmerk

N008-1281464VSX-V01-kzo-NL

Alternatieve compensatiemaatregelen dassen - Woningbouwontwikkeling fase 1 Halvinkhuizen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Putten wil graag een nieuwbouwwijk (Halvinkhuizen) bouwen aan de zuidkant van Putten. Omdat er in het verleden binnen de grenzen van het plangebied beschermde functies zijn aangetroffen, is op 21 april 2023 een ontheffingsaanvraag van de Wet natuurbescherming bij de provincie Gelderland ingediend. De aanvraag voorziet in het overtreden van verbodsbepalingen van diverse soorten, waaronder de das. In het plangebied is een bijburcht aanwezig, waarvan in 2025 is geconstateerd dat deze voor de das een belangrijkere functie heeft gekregen. De burcht is sterk uitgebreid met meerdere hollen, mogelijk door verandering van grondgebruik in de directe omgeving van de bijburcht en het verwilderen van de locatie waar de bijburcht aanwezig is. Vanwege de functiewijziging van de dassenburcht is het omliggend foerageergebied belangrijker geworden dan uit eerder onderzoek is gebleken, en moet een hogere compensatieopgave gerealiseerd worden.

Daarnaast zijn er diverse keren afstemmingen geweest met de provincie Gelderland over aanpassingen in het plan om verkeersslachtoffers te voorkomen en de locatie van de nieuwe kunstburcht vast te stellen.

1.2 Doel

Het doel van deze notitie is om een compleet beeld te schetsen van de te nemen maatregelen voor de das, specifiek voor het voorkomen van verkeersslachtoffers, wat er met de dassenburcht gaat gebeuren en te compenseren foerageergebied. Het betreft een wijziging van de eerder ingediende stukken. De wijziging over de te nemen maatregelen hebben alleen betrekking op de das. Eerder aangedragen compensatie die nodig is voor andere beschermde soorten blijft in stand. Met deze notitie als verlengstuk van alle eerder ingediende stukken, kan de provincie Gelderland een vergunning verlenen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de benodigde compensatieopgave. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 het aangepaste compensatieplan gepresenteerd. Tot slot wordt in hoofdstuk 4 de gebruikte literatuur benoemd.

2 Benodigde compensatieopgave

In dit hoofdstuk is vastgesteld wat de benodigde compensatieopgave is aangaande de dassen in Halvinkhuizen.

2.1 Foerageergebied

In het plangebied fase 1 is zowel primair als secundair foerageergebied aanwezig. Primair foerageergebied is aanwezig wanneer er permanent grasland aanwezig is. Secundair foerageergebied betreft bouwland of percelen met gewasrotatie. De percelen met gewasrotatie kunnen in sommige jaren ook graslanden zijn. In figuur 2.1 is het aanwezige foerageergebied weergegeven, met daarbij de behorende oppervlakte.

Figuur 2.1 Kwaliteit van het foerageergebied van dassen en bijbehorende oppervlakte (in vierkante meters met witte cijfers aangegeven)

Tabel 2.1 geeft het totaal aantal te compenseren hectares aan. Voor het berekenen van de compensatieopgave is gebruik gemaakt van de beleidsregels soortenbescherming (Provincie Gelderland, 2024). Hierin is aangegeven dat gangbaar bemest grasland een score van 100 % toegekend mag worden en dus 1:1 gecompenseerd moet worden. De score voor bouwland of

percelen met gewasrotatie is 50%. De berekening voor heel fase 1 is als volgt: $(33.661 * 1) + (49.196 * 0.5) = 58.259 \text{ m}^2$.

In totaal moet er voor geheel fase 1 5,83 hectare foerageergebied gecompenseerd worden. Dezelfde berekening is toegepast voor de 3 deelgebieden binnen fase 1 (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Berekening aanwezige primair en secundair foerageergebied (gebaseerd op figuur 2.1) en de bijbehorende compensatieopgave (gebaseerd op 100 % primair en 50 % secundair foerageergebied)

Deelgebied	Primair (m ²)	Secundair (m ²)	Compensatieopgave (m ²)
Fase 1A	4.669	18.049	13.693,5
Fase 1B	18.604	8.068	22.638
Fase 1C	10.388	23.079	21.927,5
Fase 1 - totaal	33.661	49.196	58.259

2.2 Verkeersslachtoffers

Door een toename van verkeer op de Hooiweg kunnen meer verkeersslachtoffers onder dassen optreden. Ook door aantasting van het foerageergebied binnen het plangebied passeren dassen mogelijk vaker de Hooiweg. Verkeersslachtoffers komen vooral voor waar dassen regelmatig oversteken. Maatregelen om verkeersslachtoffers moeten vooral genomen worden op plaatsen waar wissels aanwezig zijn die de Hooiweg kruisen.

De wissels zijn in kaart gebracht en weergegeven in figuur 2.2. Aan de loopsporen is afgeleid dat de dassen zich verplaatsen tussen de burcht in het plangebied en de burcht langs de Hellerweg. Op basis van de veelgebruikte wissels tussen de burchten zijn deze in gebruik door dezelfde dassenfamilie. De westelijke wissel loopt ten noorden van de Hellerweg via een greppel naar de Hooiweg. Halverwege de greppel buigt de wissel af door een weiland. Mogelijk dat dassen ook af en toe de greppel richting noord vervolgen. De westelijke wissel loopt langs perceelranden van weilanden en komt uit bij het compensatiegebied langs de Hooiweg.

Figuur 2.2 Dassenwissels tussen de burcht langs de Hellerweg, richting het noorden naar het plangebied. De Hooiweg wordt op 2, mogelijk 3 plekken regelmatig overgestoken door dassen

2.3 Alternatieve burcht

In het plangebied is 1 dassenburcht aanwezig. Deze gaat bij ontwikkeling van heel fase 1 verloren door de ontwikkeling van de nieuwbouwwijk. Als heel fase 1 ontwikkeld wordt is het nodig 1 nieuwe dassenburcht aan te leggen op een alternatieve locatie. Als slechts een deel van fase 1 (1A & 1B, zie figuur 2.1) ontwikkeld wordt dan kan de dassenburcht vooralsnog behouden blijven.

3 Aangepast compensatieplan

Dit hoofdstuk bevat een aangepast compensatieplan aangaande de dassen in Halvinkhuizen.

3.1 Verkleinen van het plangebied

De huidige aanvraag is gedaan voor heel fase 1. Omdat het een uitdaging is om geschikte compensatiegronden voor de juiste prijs te vinden, en er voor de permanente situatie (fase 1 tot en met 4) een oplossing gezocht moet worden waarbij de dassen gaan verhuizen ten westen van Putten, heeft de gemeente besloten om het plangebied te verkleinen. Het plangebied is opgedeeld in fase 1A, 1B en 1C, waarbij fase 1C op dit moment vervalt. Het plangebied wordt verkleind tot fase 1A en 1B (figuur 3.1). Hiermee wordt de compensatieopgave voor de das verkleind doordat en minder foerageergebied wordt aangetast. De dassenburcht die in fase 1C ligt is daarmee ingepast en blijft functioneel. Met deze wijziging is er slechts 3,64 hectare aan compensatiegebied nodig.

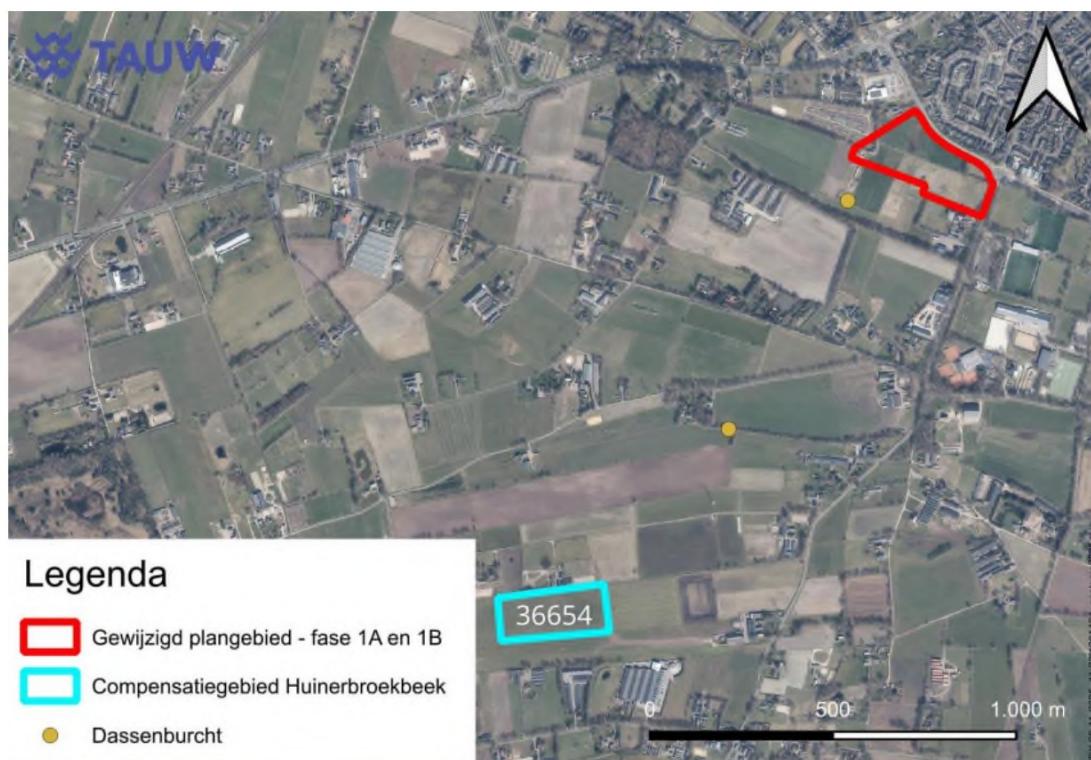
Opgemerkt moet worden dat alle eerdere aangedragen compensatiemaatregelen in stand blijven, ondanks dat het plangebied verkleind. Deze maatregelen zijn nodig voor de andere soorten zoals de steenuil, kerkuil en boommarter. Het betreft de maatregelen zoals het inrichten van een compensatiegebied langs de Hooiweg en het toevoegen van extra beplanting langs de houtwal naast fase 1C.

Figuur 3.1 Aangepast plangebied naar fase 1A en 1B

3.2 Foerageergebied

In figuur 3.2 is 1 perceel weergegeven die ingezet wordt om het verlies van het foerageergebied in het plangebied te compenseren. Het betreft een groot perceel van 3,67 hectare aan de Huinerbroekbeek, ten zuiden van de Terpweg. Dit perceel is groot genoeg om de benodigde 3,64 hectare te compenseren. De afstand tot de burcht in Halvinkhuizen is relatief groot. Met het verbeteren van het dassenleefgebied hier zal echter een gunstigere situatie optreden voor zowel de dassen langs de Hellerweg als in heel Halvinkhuizen. Doordat de dassen langs de Hellerweg meer en beter foerageergebied beschikbaar hebben ten zuiden van hun burcht, komt er foerageergebied ten noorden van de burcht vrij. Dat is de locatie waar de dassen van Halvinkhuizen voornamelijk gebruik van maken. Door het optimaliseren en verschuiven van beschikbare foerageergebieden kunnen zowel de dassen in Halvinkhuizen als langs de Hellerweg duurzaam behouden blijven. Zoals benoemd vindt er uitwisseling plaats tussen de dassen in Halvinkhuizen en die langs de Hellerweg. Doordat het dezelfde dassenfamilie betreft is het optreden van territoriumconflicten uitgesloten.

Figuur 3.2 Compensatiegebieden ten zuiden van Halvinkhuizen voor de ontwikkeling van fase 1

3.2.1 Compensatiegebied Huinerbroekbeek

Het compensatiegebied nabij de Terpweg bestaat op dit moment uit grasland, maar heeft een systeem van gewasroulatie (Boer&Bunder, 2025). Dit gebied heeft daardoor een score van 50 %.

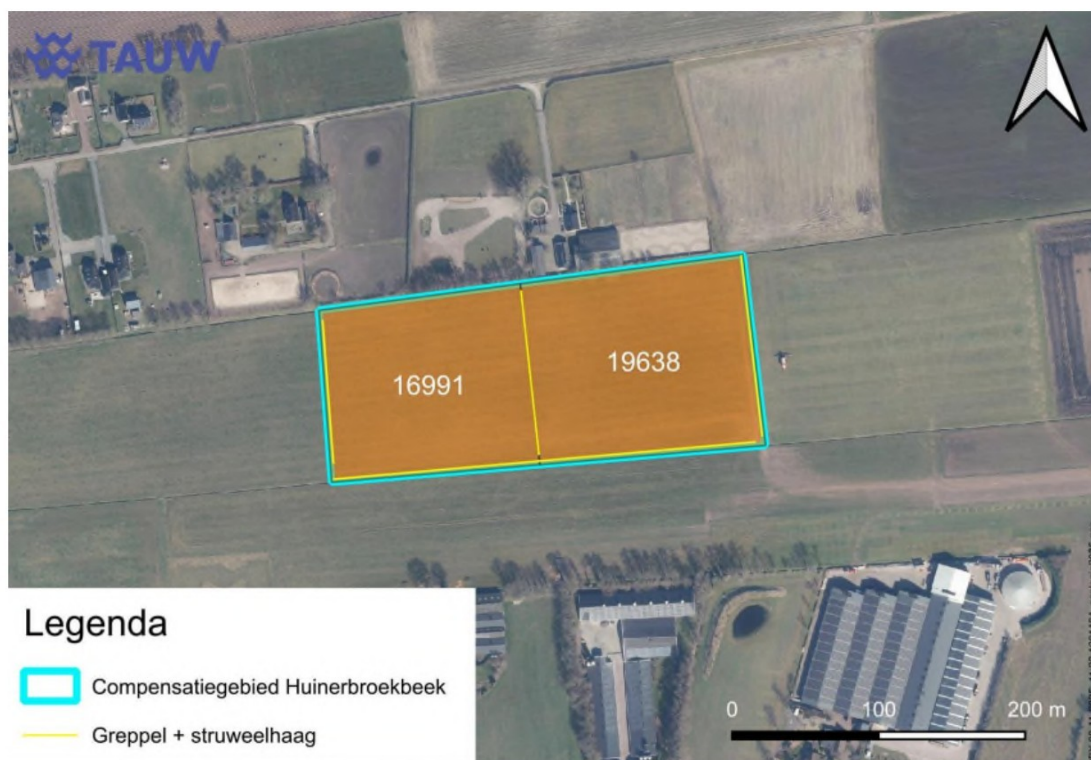
Het perceel wordt omgevormd tot kwaliteitsgrasland, door de volgende maatregelen uit te voeren:

- Het grote perceel wordt opgedeeld in 2 kleinere percelen, zodat er een kleinere perceelgrootte ontstaat van maximaal 2 hectare per perceel
- Omdat er langs de randen van de percelen en naburige percelen geen landschapselementen aanwezig zijn wordt ook daar een greppel en struweelhaag gerealiseerd
- Op de percelen wordt vaste runderstalmest toegepast
- Er wordt geen kunstmest en gewasbescherming toegepast
- Het gebied wordt ingezaaid met een grasmengsel met klaver (mengsel van 30 kg/ha BG11 met 4 kg/ha witte klaver (ras Alice) en 2 kg/ha rode klaver (ras Astur)
 - Voor het inzaaien wordt geen hevige grondbewerking toegepast, dit omdat het gebied al in gebruik is door dassen en de huidige kwaliteit na grondbewerking tijdelijk achteruit gaat
- Het grasland wordt beweid met runderen of schapen
- Het grasland wordt zo nodig regelmatig gebloot
- De pH van de grond is niet lager dan 5,2, als dit wel het geval is dan wordt er bekalkt (1.000 – 3.000 kg/ha:
 - De pH-waarde van de bodem wordt jaarlijks gemeten
- Op minimaal 50 % van de percelen wordt de vegetatie jaarrond beneden de 5 centimeter gehouden. De nieuwe landschapselementen zijn hier een uitzondering op

In figuur 3.3 is weergegeven hoe het compensatiegebied Huinerbroekbeek opgesplitst wordt tot 2 kleinere percelen. Voor het opsplitsen worden landschapselementen toegevoegd. In dit geval wordt een ondiepe greppel gegraven van 30 – 50 centimeter diep en minimaal een meter breed. Met de vrijgekomen grond wordt aan 1 zijde van de ontstane greppel een grondwallepje opgeworpen. Op de grondwal wordt een struweelhaag aangeplant met inheemse en besdragende beplanting. De totale breedte van de greppel en de struweelhaag zal 5 meter bedragen. De dassen kunnen zich buiten het zicht via de greppel verplaatsen. Door de struweelhaag ontstaat ook meer dekking naast en uiteindelijk ook boven de greppel, zodat verplaatsing geheel uit het zicht kan plaatsvinden. Bijkomend voordeel is de dassen ook gebruik kunnen maken van laaghangend en/of valfruit dat van de beplanting komt.

Aan de uiteindes van de greppels met struweelhagen is enkele ruimte vrijgehouden, zodat eventueel vee en landbouwmachines langs de landschapselementen kunnen verplaatsen. Indien vee wordt losgelaten op het perceel zullen de greppels en struweelhagen worden afgeschermd met een hekwerk of stroomdraad, dat hoog genoeg geplaatst zal worden zodat de dassen er geen last van hebben.

Met de omvorming van permanent grasland naar kwaliteitsgrasland wordt een impuls gegeneerd van 50 % naar 150%. Het perceel van 3,6654 hectare compenseert daarmee **3,6654 hectare**. Dit is voldoende voor fase 1A en 1B, waarvoor 3,64 hectare compensatiegebied noodzakelijk is.

Figuur 3.3 Opsplitsing van het grotere perceel aan de Hellerweg tot 5 kleinere percelen van maximaal 2 hectare groot

3.2.2 Compensatiegebied aan de Hooiweg

Aanvullend is grasland in fase 3 van de woningbouwontwikkeling omgevormd naar een biodiverse hoogstamboomgaard (zie figuur 2.2). Deze omvorming is eind 2024/begin 2025 gerealiseerd. Alleen het oostelijk deel waar nog schuren staan volgt begin 2026. Dit gebied is een biodiverse plus voor andere soorten dan de das, maar ook voor de das is het waardevolle aanvulling. Hier kan namelijk gezocht worden naar alternatieve voedselbronnen, wanneer in de gebruikelijke foerageergebieden minder voedsel aanwezig is. Voor de inrichting van het compensatiegebied langs de Hooiweg wordt verwezen naar het activiteitenplan en eerder aangeleverde notities.

3.3 Voorkomen verkeersslachtoffers

Op basis van de in kaart gebrachte wissels is een plan gemaakt om verkeersslachtoffers te voorkomen. Hiervoor worden bij de oversteekplaatsen van dassen op de Hooiweg drempels geplaatst. De drempels worden zo dicht mogelijk tegen de wissels aan geplaatst. Omdat er bij de oostelijke wissel 2 oversteekpunten zijn, worden de drempels om de wissels heen geplaatst. De afstand tussen de drempels is kort, waardoor uitgesloten is dat er tussen de drempels alsnog te hard wordt gereden.

De drempels zijn van het type waar je met niet meer dan circa 15 kilometer per uur overheen kan rijden. Daarnaast wordt de maximale snelheid die op de Hooiweg gereden mag worden aangepast naar 30 kilometer per uur, in de huidige situatie is dat 60 kilometer per uur. De bestaande drempel op het kruispunt Hooiweg-Beitelweg wordt gehandhaafd. Aanvullend wordt ten noorden van dit

kruispunt een nieuwe drempel geplaatst waar ook met circa 15 kilometer per uur overheen gereden kan worden. Dit omdat de noordelijke rand van het compensatiegebied als geleiding kan dienen richting het westen, en daar op de Beitelweg uitkomt.

Er worden geen faunarasters geplaatst, omdat hier geen ruimte voor aanwezig is in de wegberm. Het is al een smalle weg van 3 meter breed en de wegberm is slechts 60 centimeter tot 1,35 meter breed. Deze ruimte naast de weg is nodig om verkeer te laten passeren en is in het veld ook goed waar te nemen als kale grond. Direct achter de wegberm zijn sloten en/of bomenrijen met oude bomen of andere opgaande begroeiingen aanwezig. Overige percelen zijn in eigendom van particulieren of agrariërs. Een raster aldaar plaatsen is niet zinvol, omdat er diverse uitritten aanwezig zijn. Daarom is er geen mogelijkheid om een functioneel faunaraster toe te passen langs de Hooiweg.

Als alternatief is een faunatunnel overwogen, maar deze moet ook begeleid worden door faunarasters. Uit de tekst hierboven blijkt dat het plaatsen van faunarasters niet mogelijk is, waardoor een eventuele faunatunnel niet functioneel zal zijn. De dassen zullen dan immers gewoon over de weg lopen. Ook zijn er kabels en leidingen onder de weg aanwezig, waardoor er geen faunabuis geplaatst kan worden. Deze moet dan diep in de grond geplaatst worden, waar de grondwaterstand een groot deel van het jaar te hoog is. De Hooiweg en omgeving liggen op het laagste punt in deze omgeving en al het water verzamelt zich op dit punt. In figuur 3.5 is een foto opgenomen waaruit blijkt dat zelfs midden in de zomer (juli 2025) water in deze sloten aanwezig is. Eventueel aan te leggen faunatunnels zullen daarom een groot deel van het jaar onderwater staan, waardoor dassen deze niet zullen passeren. Dassen hebben dan geen andere mogelijkheid dan de weg over te steken. Het alternatief met drempels is daarom de enige passende oplossing op deze locatie en biedt voldoende functionaliteit ter voorkoming van verkeersslachtoffers.

Figuur 3.5 Water in de sloot langs de Hooiweg (foto: juli 2025)

Tot slot is overwogen om de weg op te hogen, om in de ophoging een faunatunnel aan te leggen. Dit is echter vanuit het oogpunt van de verkeersveiligheid geen optie, omdat de weg hiervoor te smal is en er dan risico's ontstaan op ongevallen als men met een voertuig in de wegberm beland.

Ook past zo'n verhoging niet bij een dergelijke weg en daarnaast moet er nog steeds een sloot doorkruist worden waar een groot deel van het jaar water in staat.

In figuur 3.4 is het aangepaste plan om verkeersslachtoffers onder dassen te voorkomen weergegeven. Door het terugbrengen van de maximale verkeerssnelheid naar 30 kilometer per uur en het aanbrengen van meerdere drempels waar men met slechts 15 kilometer per uur overheen kan rijden, is voldoende geborgd dat er geen toename aan verkeersslachtoffers van dassen optreden.

Figuur 3.4 Aangepast plan om verkeersslachtoffers onder dassen te voorkomen

3.4 Burcht

Vanwege het verkleinen van het plangebied tot fase 1A en 1B blijft de huidige dassenburcht in fase 1C behouden. Toegang tot de dassenburcht vanaf het bouwterrein tijdens de bouwfase wordt voorkomen door het plaatsen van bouwhekken (bouwphase) en schapenhekwerk (gebruiksphase). De afstand van de burcht tot aan het dichtstbijzijnde deel van fase 1A en 1B bedraagt circa 100 meter. Dit is voldoende afstand waarbij de burcht dezelfde functie kan vervullen als in de huidige situatie. Om verstoring van de dassen in de nacht te voorkomen zal uitsluitend tussen zonsopkomst en zonsondergang gebouwd worden. Verstoring van de burcht is zodoende uitgesloten, waardoor er geen noodzaak is voor het realiseren van een alternatieve kunstburcht. Er worden dan ook geen alternatieve kunstburchten aangelegd. Pas wanneer fase 1C en fase 2 tot ontwikkeling komen wordt een nieuwe aanvraag gedaan waarin het verplaatsen van de dassenburcht is inbegrepen.

3.5 Tijdelijk versus permanent

De maatregelen voor het foerageergebied van de dassen langs de Terpweg en Hooiweg zijn tijdelijk. Deze vervallen op het moment dat er een definitief plan ligt en goedgekeurd is waarmee dassen ten (noord)westen van Putten kunnen foerageren (en verblijven). De noodzaak vervalt wanneer de dassen die kant op kunnen verhuizen en daar meer foerageergebied beschikbaar hebben. Een definitief plan voor de dassencompensatie is onderdeel van de langetermijnvisie die op dit moment verder verkend en uitgewerkt wordt.

4 Literatuur

BIJ12, 2017. Kennisdocument DAS, Meles meles. Versie 1.0, juli 2017.

Provincie Gelderland, 2024. Beleidsregels soortenbescherming Gelderland, bijlage 4.

Geraadpleegde websites:

www.boerenbunder.nl